

Een Kerkuil met elf kuikens

Albert-Erik de Winter

Een broedsel met elf jonge Kerkuilen in een boerderij bij Stedum, 19 augustus 2014

Foto: Albert-Erik de Winter

Het jaar 2014 lijkt een uitzonderlijk goed muizenjaar te gaan worden. Deze overvloed aan muizen is ook aan roofvogels en uilen niet onopgemerkt voorbij gegaan. Het gevolg is een zeer geslaagd broedseizoen voor veel soorten roofvogels en uilen. Dit geldt ook voor de Kerkuil *Tyto alba*. De soort had in 2013 een erg slecht broedseizoen met slechts 39 broedparen in de hele provincie. In 2014 lijkt het record uit 2007 met 148 broedparen ruimschoots te worden overtroffen. Daarnaast zijn er op het moment van schrijven van deze bijdrage (half september) nog veel tweede en zelfs derde legfels met jongen of met eieren.

Gemiddeld hebben Kerkuilen in Groningen een legsel van vier tot zeven eieren. In 2014 zijn broedsels met acht of negen jongen echter geen uitzondering. Dergelijke nesten worden vooral aangetroffen tijdens

nestkastcontroles in het noordwestelijk deel van Groningen: het Reitdiepgebied, Middag-Humsterland en de omgeving van de Wolddijk. Het broedsel in de boerderij van mevrouw Groeneveld bij Stedum spande echter de kroon. Hier zaten tijdens een controle op 19 augustus 2014 maar liefst elf kuikens in een kerkuilenkast. De elf kuikens zijn geringd en van elk kuiken is het gewicht bepaald en de vleugellengte gemeten (tabel 1, linkerdeel). De gemeten waarden zijn vervolgens vergeleken met gemiddelde waarden van kuikens van een bekende leeftijd (tabel 1, rechterdeel). Uit deze vergelijking komt naar voren dat het jongste kuiken een leeftijd had van naar schatting 21 dagen en dat het oudste kuiken een leeftijd had van naar schatting 49 dagen. Verder blijkt op grond van deze vergelijking dat de kuikens een hoger gewicht hadden dan op basis van de vleugellengte mocht worden verwacht. Dit hogere gewicht is een duidelijke indicatie dat deze jongen een goede conditie hadden.

Ringnummer	Vleugellengte	Gewicht	Schatting van de leeftijd	Gemiddeld gewicht bij deze vleugellengte
Arnhem 5.507.061	84	235	21 dagen	231
Arnhem 5.507.062	117	297	27 dagen	272
Arnhem 5.507.064	149	339	33 dagen	308
Arnhem 5.507.065	162	333	36 dagen	319
Arnhem 5.507.067	176	345	38 dagen	333
Arnhem 5.507.063	185	351	40 dagen	332
Arnhem 5.507.060	193	339	42 dagen	332
Arnhem 5.507.066	203	339	44 dagen	323
Arnhem 5.507.068	211	347	46 dagen	-
Arnhem 5.507.069	216	367	47 dagen	-
Arnhem 5.507.070	223	339	49 dagen	-

Tabel 1. Vleugellengte (in mm) en gewicht (in gram) van elf kerkuilkuikens in één legsel op 19 augustus 2014 in Stedum. De leeftijd is bepaald via de tabel op pagina 75 in *De Jong* (2013). De gemiddelde gewichten zijn ontleend aan een uitgebreidere versie van de tabel op pagina 77 in *De Jong* (2013).

Volgens de Kerkuilenwerkgroep Groningen is een nest met elf kuikens behoorlijk uniek. Enkele mensen van deze groep zijn al ruim 25 jaar betrokken bij het onderzoek en de bescherming van Kerkuilen, maar ze kunnen zich niet herinneren dat er ooit eerder melding is gemaakt van een nest met zoveel kuikens. Kerkuilennestor Johan de Jong uit het Friese Ureterp meldt dat hem wel nesten bekend zijn van meer dan twintig eieren. Vaak gaat het dan om een legsel waar eieren worden bijgelegd door een tweede vrouw, of waarbij het eerste legsel onbevruucht blijkt te zijn. Johan de Jong gaf aan dat hij zelf nog maar eenmaal eerder een nest met elf grote jongen was tegengekomen. Om de bijzonderheid van dit geval te benadrukken een indicatie van het aantal prooien dat het ouderpaar per nacht moet aanslepen. De kuikens krijgen ongeveer zeventig gram muis per etmaal. Dit zijn zeven spitsmuizen of drie à vier veldmuizen. In het jachtgebied van dit broedpaar

zullen het hoofdzakelijk veldmuizen zijn. Er zullen dus iedere nacht 33-44 veldmuizen moeten worden aangevoerd.

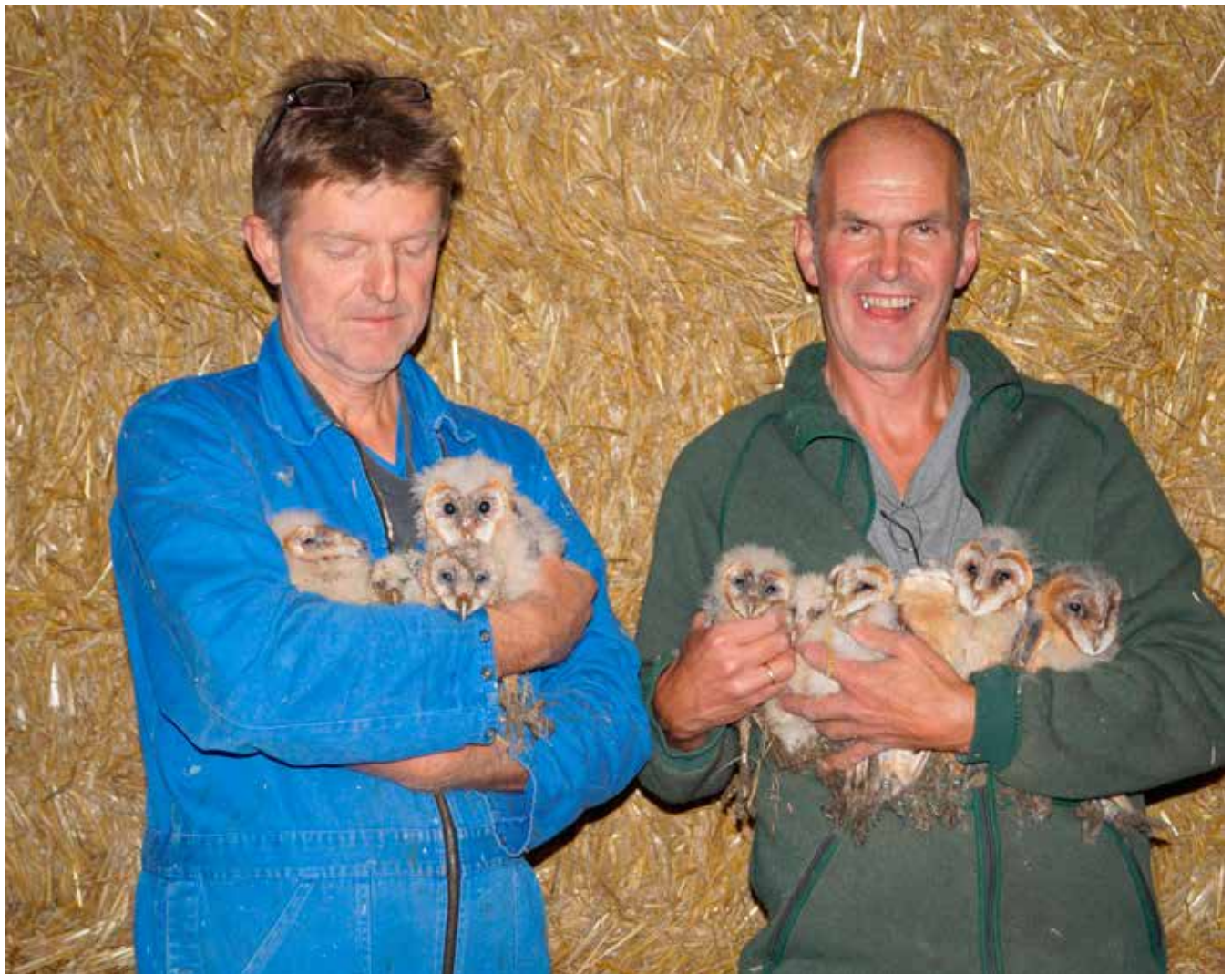
Verantwoording en dankwoord

De informatie in dit artikel is vooral gebaseerd op het jarenlange veldwerk van de mensen van de Kerkuilenwerkgroep Groningen. Veel dank hiervoor. Dank ook aan Johan de Jong voor het verstrekken van informatie over grote kerkuillegsels.

Literatuur

de Jong, J. 2013. De Kerkuil, een handleiding voor beschermers. SKWN, Drachten.

Albert-Erik de Winter
(Landschapsbeheer Groningen) - Hoogkerk
a.e.de.winter@landschapsbeheergroningen.nl

Kerkuilbeschermers Anno Gallema (links) en Carel Leemhuis (rechts) met de elf kerkuilkuikens, Stedum, 19 augustus 2014

Foto: Albert-Erik de Winter